

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI
 I SPORTULUI**
INSPECTORATUL COLAR JUDEȚEAN - ILFOV
OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE FIZICĂ
Ediția a 48-a; 1 – 6 aprilie 2012
PROBA PRACTICĂ

XI
 A

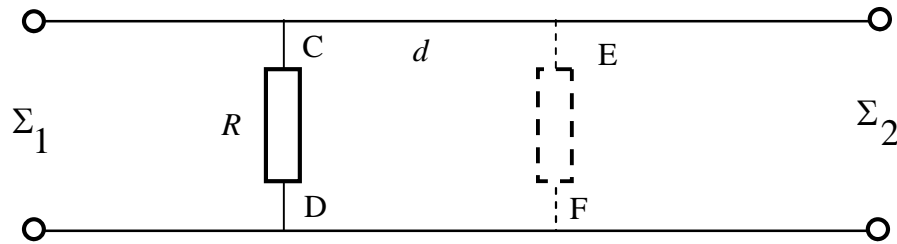
Lucrarea A
Localizarea unui deranjament pe o linie telefonică bifilară

Prezentare

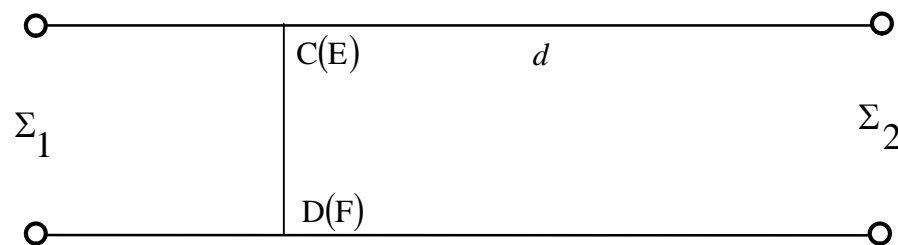
Între două stații telefonice vecine, Σ_1 și Σ_2 , situate la distanța d , conectate printr-o linie aeriană bifilară (cele două conductoare ale liniei fiind identice), s-a produs un deranjament.

Într-o primă variantă, așa cum indică figura 1, deranjamentul este echivalent cu o rezistență de scurgere între cele două fire, R .

Într-o a doua variantă, așa cum indică figura 2, deranjamentul este echivalent cu un scurtcircuit produs între cele două fire.

Fig. 1

Fig. 2

Pentru a înțelege cum se poate face localizarea deranjamentului dintre cele două stații telefonice, aveți la dispoziție o bobină bifilară (ale cărei conductoare, A_1A_2 și respectiv B_1B_2 , sunt identice), așa cum indică figura 3. Lungimea fiecăruia dintre cele două fire ale bobinei este $L = 76$ m. De la cele două conductoare ale bobinei, la locul deranjamentului, sunt scoase perechile de prize (C; D) și respectiv (E; F), la care se poate conecta un rezistor cu rezistență electrică necunoscută, R , sau se poate realiza un scurtcircuit, conectându-le printr-un conductor a cărui rezistență electrică este foarte mică.

La fiecare stație există un generator electric cu t.e.m. cunoscută ($E_1; E_2$) și rezistență interioară neglijabilă și câte un voltmetru cu rezistență interioară foarte mare.

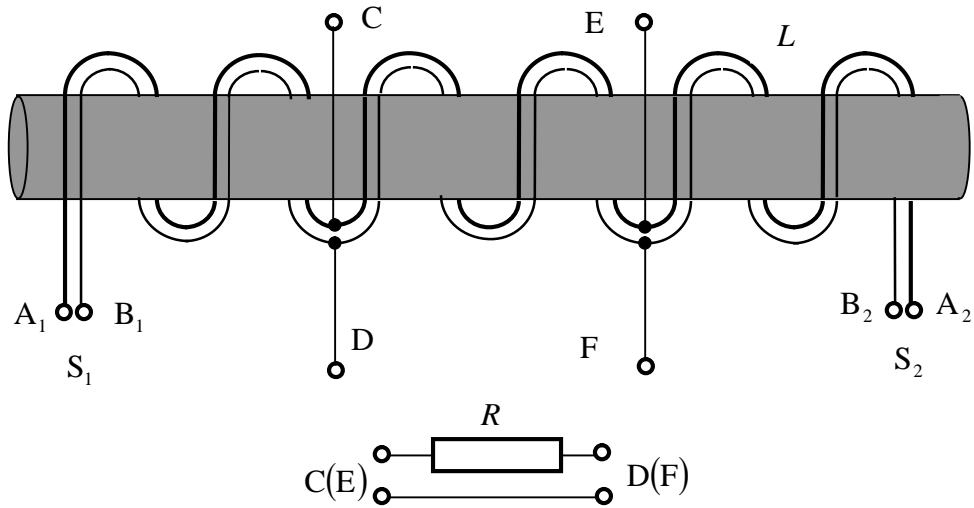

Fig. 3

Materiale la dispozi ie

1) bobin bifilar cu 4 prize (C D i E F), lungimea firelor sale fiind $L = 76$ m; 2) surs de curent continuu (4 baterii cu soclu , interconectabile); 3) multimetru; 4) conductoare de leg tur ; 5) rezistor cu fire (2 buc.); 6) rezistor suplimentar (pentru a m ri rezisten a intern a sursei).

Cerin

S se localizeze cele dou deranjamente pe firele bobinei.

Lucrare propus de prof. dr. Mihail Sandu
G. .E.A.S. C lim ne ti

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI
 ȘI SPORTULUI**
INSPECTORATUL COLAR JUDEȚEAN - ILFOV
OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE FIZICĂ
Ediția a 48-a; 1 – 6 aprilie 2012
PROBA PRACTICĂ

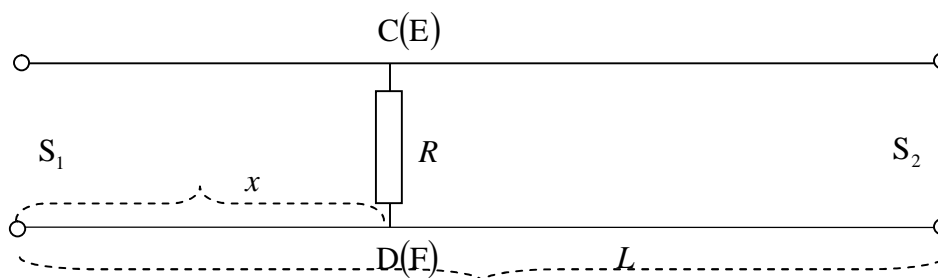
XI
 A

Lucrarea A

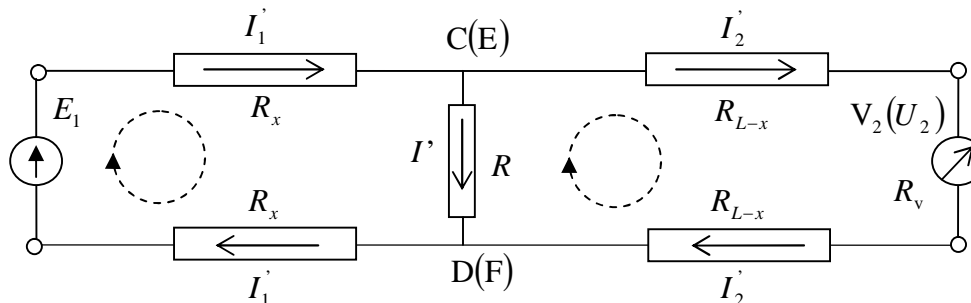
Modul de lucru – Barem de notare (10 puncte)

a) Deranjament echivalent cu rezistență de scurgere între cele două fire (4,00 puncte)

În figura alăturată se consideră cele două conductoare ale bobinei, fiecare cu lungimea L , sunt desfășurate, iar x este lungimea sectorului fiecărui fir al bobinei, de la capătul S_1 al acesteia, până la locul unde deranjamentul este echivalent cu o rezistență de scurgere, R .

La capătul S_1 al bobinei (stația telefonică Σ_1) se conectează generatorul cu t.e.m. E_1 , iar la capătul S_2 al bobinei (stația telefonică Σ_2) se conectează voltmetrul V_2 , circuitul echivalent al bobinei fiind cel prezentat în figura alăturată.

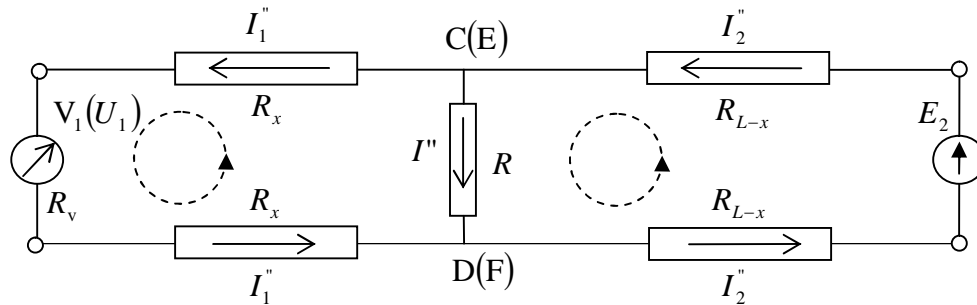

Utilizând teoremele lui Kirchhoff, rezultă :

$$\begin{aligned}
 E_1 &= 2R_x I_1' + RI'; & E_1 &= 2 \dots \frac{x}{S} I_1' + RI'; \\
 0 &= 2R_{L-x} I_2' + R_v I_2' - RI'; & 0 &= 2 \dots \frac{L-x}{S} I_2' + R_v I_2' - RI'; \\
 R_v &\gg 2R_{L-x}; & 0 &= R_v I_2' - RI';
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 R_v I_2' &= U_2; \\
 0 &= U_2 - R I'; \quad U_2 = R I'; \\
 I' &= \frac{U_2}{R}; \\
 I_2' &= \frac{U_2}{R_v} = \frac{R I'}{R_v} \approx 0; \\
 I_1' &= I' + I_2' \approx I'; \\
 E_1 &= 2 \dots \frac{x}{S} I_1' + R I'; \quad E_1 = 2 \dots \frac{x}{S} I' + R I'; \\
 E_1 &= 2 \dots \frac{x}{S} \frac{U_2}{R} + R \frac{U_2}{R}; \\
 2 \dots \frac{x}{S} \frac{U_2}{R} &= E_1 - U_2.
 \end{aligned}$$

La cap tul S_1 al bobinei (sta ia telefonic Σ_1) se conecteaz voltmetrul V_1 , iar la cap tul S_2 al bobinei (sta ia telefonic Σ_2) se conecteaz generatorul cu t.e.m. E_2 , circuitul echivalent al bobinei fiind cel prezentat în figura al turat .

Utilizând teoremele lui Kirchhoff, în mod asem n tor, rezult :

$$2 \dots \frac{L-x}{S} \frac{U_1}{R} = E_2 - U_1,$$

astfel încât, din cele dou rela ii, ob inem:

$$x = L \frac{E_1 U_1 - U_1 U_2}{E_1 U_1 + E_2 U_2 - 2 U_1 U_2} \dots \dots \dots 2,00 \text{ puncte}$$

Determin ri experimentale .....2,00 puncte

Pentru rezistorul cu rezisten a electric R1, conectat la priza C-D

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_2	1,33 V	2,63 V	4,05 V	5,4 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_1	1,07 V	2,18 V	3,26 V	4,34 V
x	18,34 m	20,68 m	17,18 m	17,10 m

$$\bar{x}_1 = 18,325 \text{ m}$$

Pentru rezistorul cu rezistență electrică R2, conectat la priza C-D

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_2	1,03 V	1,97 V	2,96 V	3,95 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_1	0,53 V	1,04 V	1,5 V	2,06 V
x	15,16 m	16,5 m	15,75 m	16,22 m

$$\bar{x}_2 = 15,90 \text{ m}$$

Pentru rezistorul cu rezistență electrică R3, conectat la priza C-D

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_2	1,44 V	2,89 V	4,16 V	5,76 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V	6,0 V
U_1	1,26 V	2,55 V	3,82 V	5,1 V
x	13,64 m	13,48 m	23,91 m	14,51 m

$$\bar{x}_3 = 16,385 \text{ m}$$

Pentru rezistorul cu rezistență electrică R1, conectat la priza E-F

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_2	1,4 V	2,8 V	4,18 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_1	1,36 V	2,8 V	4,10 V
x	31,13 m	38,00 m	33,41 m

$$\bar{x}_1 = 34,18 \text{ m}$$

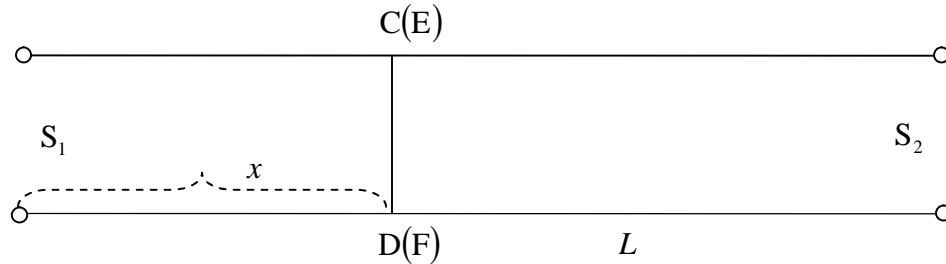
Pentru rezistorul cu rezistență electrică R2, conectat la priza E-F

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_2	1,26 V	2,53 V	3,77 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_1	1,23 V	2,46 V	3,67 V
x	35,30 m	34,86 m	35,10 m

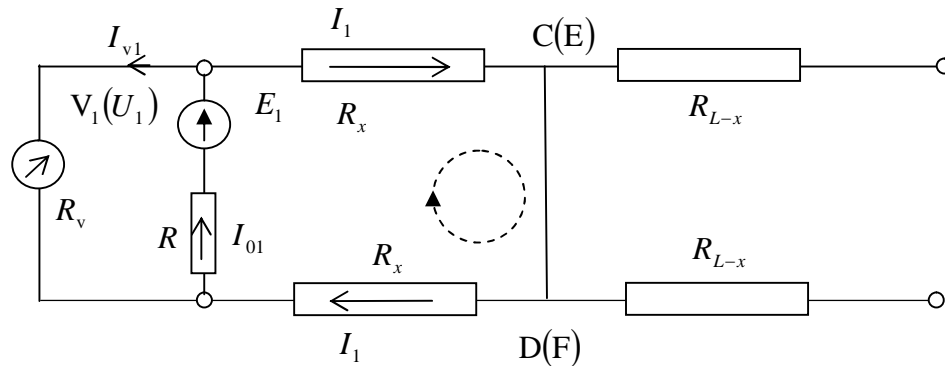
$$\bar{x}_2 = 35,08 \text{ m}$$

b) Deranjament echivalent cu scurtcircuit între cele două fire (5,00 puncte)

În figura al turat se consider c cele două conductoare ale bobinei, fiecare cu lungimea L , sunt desf urate, iar x este lungimea sectorului fiec rui fir al bobinei, de la cap tul S_1 al acesteia, pân la locul unde deranjamentul este echivalent cu un scurtcircuit.

La cap tul S_1 al bobinei (sta ia telefonic Σ_1) se conecteaz în paralel generatorul cu t.e.m. E_1 i voltmetrul V_1 , iar la cap tul S_2 al bobinei (sta ia telefonic Σ_2) capetele conductoarelor r mân libere, astfel încât, pentru circuitul echivalent al bobinei, prezentat în figura al turat , rezult :

$$E_1 = I_1 2R_x + I_{01} R; I_{01} = I_1 + I_{v1}; E_1 = U_1 + I_{01} R;$$

$$I_{01} = \frac{E_1 - U_1}{R}; I_1 = I_{01} - I_{v1}; I_{v1} = \frac{U_1}{R_v};$$

$$I_1 = I_{01} - \frac{U_1}{R_v} = \frac{E_1 - U_1}{R} - \frac{U_1}{R_v};$$

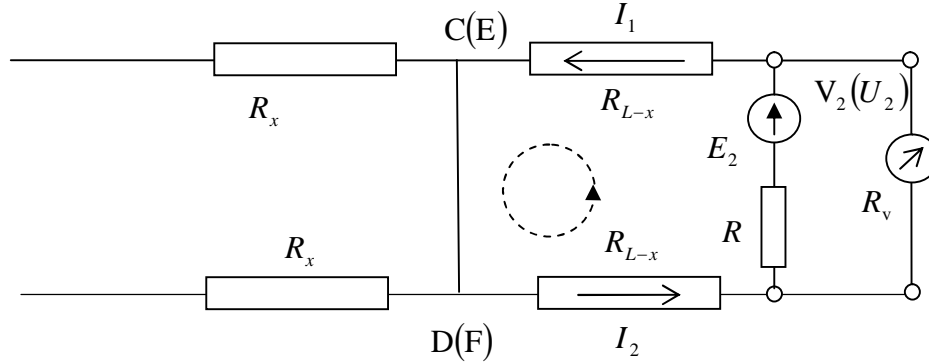
$$E_1 = 2R_x \left(\frac{E_1 - U_1}{R} - \frac{U_1}{R_v} \right) + E_1 - U_1;$$

$$2R_x \left(\frac{E_1 - U_1}{R} - \frac{U_1}{R_v} \right) = U_1;$$

$$R_x = \frac{U_1}{2 \left(\frac{E_1 - U_1}{R} - \frac{U_1}{R_v} \right)} = \dots \frac{x}{S}; R_v \rightarrow \infty;$$

$$R_x \approx \frac{U_1}{2 \left(\frac{E_1 - U_1}{R} \right)} = \dots \frac{x}{S}.$$

Asem n tor, dac la cap tul S₁ al bobinei (sta ia telefonic Σ₁), capetele conductoarelor r mân libere, iar la cap tul S₂ al bobinei (sta ia telefonic Σ₂) se conecteaz în paralel generatorul cu t.e.m. E₂ i voltmetrul V₂, astfel încât, pentru circuitul echivalent al bobinei, prezentat în figura al turat , rezult :

$$E_2 = I_2 2R_{L-x} + I_{02}R; I_{02} = I_2 + I_{v2}; E_2 = U_2 + I_{02}R;$$

$$I_{02} = \frac{E_2 - U_2}{R}; I_2 = I_{02} - I_{v2}; I_{v2} = \frac{U_2}{R_v};$$

$$I_2 = I_{02} - \frac{U_2}{R_v} = \frac{E_2 - U_2}{R} - \frac{U_2}{R_v};$$

$$E_2 = 2R_{L-x} \left(\frac{E_2 - U_2}{R} - \frac{U_2}{R_v} \right) + E_2 - U_2;$$

$$2R_{L-x} \left(\frac{E_2 - U_2}{R} - \frac{U_2}{R_v} \right) = U_2;$$

$$R_{L-x} = \frac{U_2}{2 \left(\frac{E_2 - U_2}{R} - \frac{U_2}{R_v} \right)} = \dots \frac{L-x}{S}; R_v \rightarrow \infty;$$

$$R_{L-x} \approx \frac{U_2}{2 \left(\frac{E_2 - U_2}{R} \right)} = \dots \frac{L-x}{S}.$$

În aceste condi ii, din rela iile:

$$R_x \approx \frac{U_1}{2 \left(\frac{E_1 - U_1}{R} \right)} = \dots \frac{x}{S};$$

$$R_{L-x} \approx \frac{U_2}{2 \left(\frac{E_2 - U_2}{R} \right)} = \dots \frac{L-x}{S},$$

rezult :

$$x = L \frac{U_1(E_2 - U_2)}{U_1(E_2 - U_2) + U_2(E_1 - U_1)} \dots \dots \dots 3,00 \text{ puncte}$$

Determinări experimentale ..... 2,00 puncte
Pentru scurtcircuit la priza C-D

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_1	0,11 V	0,23 V	0,35 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_2	0,39 V	0,79 V	1,19 V
x	13,97 m	14,3 m	15,5 m

$$\bar{x}_4 = 14,59 \text{ m}$$

$$\bar{x}_{CD} = 16,3 \text{ m.}$$

Pentru scurtcircuit la priza E-F

E_1	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_1	0,25 V	0,52 V	0,85 V
E_2	1,5 V	3,0 V	4,5 V
U_2	0,29 V	0,59 V	0,9 V
x	34,58 m	35,06 m	36,65 m

$$\bar{x}_3 = 35,43 \text{ m}$$

$$\bar{x}_{EF} = 34,89 \text{ m}$$

Oficiu ..... 1,00 punct